

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТВОРЧИХ МАЙСТЕРЕНЬ ТЕКСТИЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ В УКРАЇНІ ХХІ СТОЛІТТЯ: ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ

643.557; 677(477)“20”
ID ORCID 0000-0001-5242-3599

Журавель-Змеєва Л. С. Професійна діяльність творчих майстерень текстильного спрямування в Україні ХХІ століття: дослідження тенденцій. Мета статті полягає у розгляді основних принципів діяльності одноосібних та групових майстерень сучасного текстилю на території України. У дослідженні використовувалися теоретичні методи: загально-філософський, порівняльний, аналітично-описовий, зіставно-типологічний, а також пошуково-порівняльний. У результаті роботи розглянуто творчість і функціонування деяких найбільших сучасних майстерень текстилю, їх продукцію, проекти та заходи, у яких майстерні беруть участь чи які організовують. На базі проаналізованих публікацій у сфері діяльності текстильних творчих майстерень, проводиться порівняльна характеристика принципів діяльності дизайн-студій, творчих студій та творчих майстерень, пропонується варіант розмежування цих понять та робиться спроба виявлення ключових відмінностей. У висновках дослідження прогноуються варіанти вирішення проблем сучасного художнього текстилю в Україні та діяльності текстильних майстерень.

Ключові слова: творча майстерня, творча майстерня текстилю, сучасний художній текстиль, творча студія, дизайн-студія, індивідуальний дизайн.

Журавель-Змеєва Л. С. Профессиональная деятельность творческих мастерских текстильного направления в Украине XXI века: исследование тенденций. Цель статьи состоит в рассмотрении основных принципов деятельности одиночных и групповых мастерских современного текстиля Украины. В исследовании использовались теоретические методы: общепрофессийный, сравнительный, аналитико-описательный, сопоставительно-типологический, а также поисково-сравнительный. В результате работы рассмотрены творчество и функционирование некоторых крупнейших современных мастерских текстиля, их продукция, проекты и мероприятия, в которых мастерская участвует или которые организывает. На основе проанализированных публикаций в сфере деятельности текстильных мастерских проводится сравнительная характеристика принципов деятельности дизайн-студий, творческих студий и мастерских, предлагается вариант разграничения этих понятий, делается попытка выявления ключевых отличий. В выводах исследования прогнозируются варианты решения проблем современного художественного текстиля в Украине и деятельности текстильных мастерских.

Ключевые слова: творческая мастерская, творческая мастерская текстиля, современный художественный текстиль, творческая студия, дизайн-студия, индивидуальный дизайн.

Zhuravel-Zmieieva L. Professional activity of creative textile workshops in Ukraine of the XXI century.

The purpose of the article is to consider the main areas of activity of modern individual and group art textile workshops on the territory of Ukraine. **The task of the work** is to determine the fundamental principles of their development and the problems of the implementation and functioning of creative workshops in the field of artistic textiles. Theoretical, general-philosophical, comparative, analytical-descriptive, comparative-typological, search-comparative **methods were used.** **As a result of the work** on the basis of the analysis of previous publications in the field of textile creative workshops a the history of development, decay and revival of textile activity on the territory of Ukraine from the end of the 20th century to the present time has been studied. A comparative description of the principles of the activity of design studios, creative studios and creative workshops is offered, the distinction between these concepts was made and the key differences were singled out. The creative activity, the thematic and

technical characteristics of artistic works, principles and ideas of functioning, promotion, and popularization of some of the largest modern textile workshops, associations of masters and textile brands are considered. Their common and distinctive features are described line of their products and products of individual design including purely artistic objects, things of small-scale production and of commercial direction, representing workshops in the artistic and consumer markets. The scientific work describes the creative work and principles of product distribution on examples master's activity of the creative workshops "Fira" and "Tekstylni vizii" (Textile Visions) as relatively small associations of artists, general principles of their work, ways and methods of cooperation. The "Maisternia teplykh podarunkiv" (Workshop of warm gifts) is presented, as an example of a group workshop on the basis of which the main postulates of the association of artists of the same direction, the motives and the concept of the creation of small-scale addressless products are shown. Another example of a group workshop is the "Loskutnyi tekstyl!" (Patchwork Textile) workshop, but it is based not on the principles of related work, but on the joint promotion and sale of products, where the association does not affect the formation of the art object, but helps in its distribution. Special attention is paid to family workshops, where several generations of masters often work together, as well as different options and directions for the development of such workshops are also considered. As an example of a family studio which passed, the "Palitra tepla" (Palette of warmth) studio has been taken to the category of social and organizational project. The individual creative work first united the textile artist and her husband in their common creative activity and later encouraged them to continue organizational activities and hold artistic events, master classes, shows and so on, with the participation of masters of various directions. As a variant of a successful rebirth of a family creative workshop in to a full-fledged all-Ukrainian brand you can consider the family workshop "TELIZHENKO". A striking example of the classic version of the family artistic workshop is the "Kondratiuk" workshop, for whom the artistic value is of primary importance and the commercial component remains a side effect. "Kondratiuk" is, moreover, a family studio where the family couple embody artistic ideas and work on request, creating tapestries or sculptures for a specific project, interior needs or customer's wishes. Also, the article mentions the activity of Olga Piligina's individual workshop, where the craftswoman presents her own works, takes orders, conducts exhibitions and educational activities. The creative and teaching activities of the workshop of Maria Furdy are focused on folk tradition and machine-weaving. The article also deals with the important educational work of the Association "Tkactvo Ukrainy" (Weaving of Ukraine) under the leadership of Daryna Aleksieienko, who groups around herself both professional masters and beginners. The article deals with projects, exhibitions, fairs and other educational, promotional, artistic events in which workshops take part and organize, methods of advertising and advanced areas of work. The principles and methods of work of associations of masters and various unions are described, the general principles of the implementation business idea of such creative groups are shown. **The scientific work reflects** the general concepts of the activities of group workshops, their principal difference from the individual workshops, the analysis of their ideas, problems and potential activity directions, and the goals of the Ukrainian group textile workshops. The most important principles of work of group workshops and their business ideas, exhibitions, artistic, public-organizational and educational activities are shown. The primary problems of artists of modern author's textile and textile workshops were considered, priorities and directions of their work were determined, prospects

of further advancement on the national and international arena, and further development of textiles as a genre of art in the world art space of artistic textiles were determined. In conclusions the author of the research innumerates disadvantages, negative thematic and practical features in Ukraine's textiles, artists' adherence to tradition and little acquaintance of Ukrainian contemporary artists, while the works of foreign ones shows the existing striking difference between the domestic and foreign art textile. The author gives prognoses concerning possible ways solving problems and challenges faced by the creators of modern artistic textiles in Ukraine, and the activities of creative textile workshops. The issue of international cooperation, communication, exchange of experience and knowledge and co-operation of masters through electronic resources, joint creative activity through the Internet and computer technologies are raised. The possibility of joint international projects on artistic are considered textiles with the participation of domestic and foreign authors.

Keywords: creative workshop, creative workshop of textiles, contemporary artistic textiles, creative studio, design studio, individual design.

Постановка проблеми. У рамках дослідження сучасних авторських технік у текстильних виробках України ХХІ століття було виявлено, що наукові праці в галузі вивчення діяльності творчих майстерень концентруються переважно на освітній складовій та не приділяють належної уваги виготівельним особливостям. Концентруючи увагу на вивченні технічних особливостей діяльності майстерень, асортименту виробів та технологічному процесі, варто зосередитись на основних ідейних та комерційних спрямуваннях сучасних майстерень художнього текстилю. Оскільки масив мистецтвознавчих досліджень концентрується переважно на розгляді творчості або конкретних митців, або загальних явищ і тенденцій у галузі художнього текстилю, діяльність творчих майстерень часто взагалі лишається поза увагою.

Завдання і цілі. Завданням даної публікації є простежити загальні тенденції формування та діяльності сучасних текстильних майстерень, виявити шляхи їх розвитку, з'ясувати тематичні та технічні спрямування, визначити можливі перспективи їх подальшого становлення та вплив роботи майстерень на мистецький рівень авторського текстилю в Україні. Для продовження дослідження в рамках вивчення сучасних текстильних технік зорієнтуватися у виді продукції, яку створюють та реалізують майстерні, проаналізувати характер технічної сторони виготівельного процесу та матеріали, що застосовуються.

Актуальність теми. У 2000-х роках в Україні почалося активне відродження сектора малого бізнесу, до якого долучалися і невеликі мистецькі осередки та об'єднання. У діяльності невеликих текстильних майстерень відкриваються перспективи та можливості розвитку авторського художнього текстилю як жанру мистецтва. Актуальна тенденція створення текстильних майстерень, групових та персональних, характер їх діяльності, творчі досягнення та здобутки останніх років спонукають вивчати та простежувати принципи їх формування й діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблем і здобутків авторського текстилю у різний час та з різних позицій займалися науковці Т. Кара-Васильєва [4], З. Чегусова [12], І. Яковець [13], В. Андріяшко [1], Т. Маришук [7]

та багато інших [2, с. 49–50]. Водночас питаннями розвитку та функціонування сучасного творчого і комерційного художнього текстилю, проблемами формування попиту та комерційної успішності текстильної продукції, вивченням інновацій у цій галузі займалися А. Варивончик [2], І. Галік і Б. Семак [3], Л. Наумова [8] та ін.

Мета статті. Визначити найбільш показові види творчих майстерень та на їх прикладі дослідити основні принципи формування творчої діяльності, створення ряду продукції, розвитку бізнес-ідей. У статті робиться спроба виявити особливості співпраці митців у групових майстернях та сформувати уявлення про практичні основи функціонування одноосібних творчих майстерень.

Виклад основного матеріалу дослідження. У мистецькому просторі сучасності досить актуальним є явище виникнення та функціонування творчих студій, дизайн-студій та творчих майстерень освітнього, вузькоспеціалізованого, дрібнопромислового чи мистецького спрямування. Основою роботи таких закладів, спілок та об'єднань є популяризація, поширення, розвиток мистецьких творів та їх авторів; передача знань з якогось конкретного виду чи жанру мистецтва (переважно декоративно-прикладного); розповсюдження маловідомих ремесл або окремих технік та технологій виконання; створення творчого продукту. Творчі дизайн-студії виступають як платформа для самореклами окремих митців та мистецьких об'єднань: спосіб прилюдно заявити про себе та свою творчу діяльність. Дизайн-студії сприяють продажу мистецьких творів. Найбільші та найвідоміші студії або майстерні обов'язково мають сайти, власні сторінки чи спільноти у соціальних мережах, інтернет-магазини або презентують себе на торгівельних інтернет-платформах [5, с. 23–24].

У рекламних цілях власники торгівельних та навчальних закладів використовують назви «творча студія», «творча майстерня» чи «дизайн-студія» у зовсім невідповідних контекстах, сплпуюючи значення цих понять. У сучасних рекламних оголошеннях, рекламній поліграфічній продукції та на інших інформаційних носіях можна побачити ці словосполучення, проте за гучною назвою «Творча майстерня текстилю N» може приховуватися посередня крамниця домашнього текстилю й гардин. Спекулювання назвами й поняттями неодмінно плутає та вводить в оману споживача, дезорієнтує його у виборі послуг і товарів, применшуючи тим самим значення справді мистецьких проектів і мистецької діяльності загалом [10]. Професійні митці та майстри здебільшого чітко розділяють ці явища, так, наприклад, художниця Наталія Борисенко заснувала власний освітній заклад з образотворчого мистецтва під назвою Студія «Творча майстерня Борисенко», чим підкреслила, з одного боку, навчальне спрямування роботи закладу, з іншого — мистецький характер його діяльності.

Дизайн-студії — це своєрідні організації, що об'єднують різних фахівців різноманітних

напрямів задля створення унікальних речей чи послуг. Метою дизайн-студій є (переважно комерційний підхід до естетичних предметів): створення певного продукту та його продаж. Першочерговим у діяльності є сам продукт, а не його автори; результат, а не технологічний процес. Прикладом такого об'єднання можуть слугувати сучасні студії дизайну інтер'єру, де над виглядом приміщення може працювати декілька фахівців одночасно, створюючи єдиний загальний проект.

Дещо відмінний напрям у своїй діяльності мають творчі студії. У теоретичному значенні несуть сенс вільного простору — вільного для творчості й починань. На практиці засновники творчих студій трактують цей вільний простір як простір для навчання — здебільшого навичок творчих професій та ремесел. Безліч таких студій присвячено дитячій творчості та розвитку, хоча деякі суміщають і також орієнтуються на дорослих. Метою згаданих закладів не є створення кінцевого продукту для його реалізації на ринку товарів, як у дизайн-студій, а швидше сам процес навчання, технологія створення, отримання задоволення від роботи над предметом та безпосередньо творення речі, а також передача досвіду і знань. Мистецькі студії не намагаються колективно чи одноосібно створити якісний авторський продукт, а скоріше показують, як за бажанням кожен може його створити самостійно. Експонуючи роботи своїх вихованців, творчі студії представляють не мистецькі предмети, а викладацький рівень навчального персоналу.

Створенням фахового мистецького продукту в галузі художнього текстилю займаються спілки та об'єднання, що утворені професійними майстрами і художниками. Об'єднання, що подають себе як творчі майстерні, покликані презентувати результат діяльності одного чи кількох художників, котрі скомпіювали свої сили для виготовлення мистецьких об'єктів. Виготовлення унікального виробу, популяризація персони автора та демонстрація творчих речей з можливістю придбання (за побажанням митця) — це є метою діяльності творчих спілок та майстерень. Однак з уваги не виключається освітня складова. Навчальні курси у таких творчих майстернях різняться від студій індивідуальною роботою митця з кожним учнем, авторським підходом до формування програми навчання, методами та принципами викладання. Мистецькі майстерні покликані представляти собою певний авторський стиль роботи художника чи об'єднання художників, що співпрацюють чи працюють паралельно, разом презентують свої твори задля підкреслення єдності ідей своїх робіт чи спорідненості стилів, течій, видів мистецтва, форм та текстур, тематик та матеріалів тощо.

Цікавими видаються саме групові творчі майстерні, адже переважно їх утворюють художники різних напрямів. Відповідним зразком групової творчої майстерні є Майстерня «ФІРА», що утворена двома художниками — Романом Петрайтисом та Іриною Фаїк з м. Косів. В основу творчої діяльності цих майстрів покладено

поєднання різноманітних матеріалів. Працюють автори з керамікою, шкірою, склом та текстилем, поєднуючи у своїх виробках протилежні матеріали в одному творі, наприклад керамічні світильники з текстильними чи шкіряними натяжними вставками тощо. Презентують автори свої доробки на ярмарках та в інтернет-просторі, на виставках і конкурсах.

Подібною за своєю діяльністю видається творча майстерня «Текстильні візії», утворена тандемом майстрів Лариси Шейх та Ірини Піскун з м. Черкаси. Майстрині працюють у кількох текстильних техніках (а саме в техніках валяння та печворку, вишивки, батикового розпису) та ювелірній справі. Їхні роботи, створені з протилежних матеріалів, нерідко доповнюють одна одну. Працюючи над утилітарними речами, художниці презентують свою творчість переважно на виставках-ярмарках та на теренах інтернет-простору.

Майстерні «ФІРА» і «Текстильні візії» ведуть рекламну та комерційну діяльність, у якій орієнтовані на побутово-споживацький рівень глядача та покупця. Основна увага у цих майстернях приділяється виготовленню малотиражних серій декоративно-ужиткових речей. Ці майстерні також займаються освітніми майстер-класами за власними програмами та практикумами.

Прикладом професійного творчого об'єднання і одночасно успішного бізнесового проекту можна вважати мануфактуру «Майстерня теплих подарунків», що утворена львівськими художницями текстилю Лілією Лупул, Даною Якимчук, Ладодою Таланчук, Мар'яною Паздрій та Юлією Фадєєвою. Проект майстерні був задуманий після спільної виставки майстринь текстилю «Цифровані гарадичі», що відбулася 2009 року. Майстерня орієнтована на продаж і поширення практичних текстильних предметів. Художниці розробляють речі, що з радістю і користю варто носити самому й хочеться презентувати друзям. Однак жодна з тих речей не сягає за межі ужиткового діапазону та не належить до високомистецьких творів. Художниці проводять майстер-класи та беруть активну участь у виставках-ярмарках з проектом «Майстерня теплих подарунків»; реалізують продукцію через інтернет і паралельно приділяють увагу персональній творчості. Авторки створюють декоративні панно, об'ємні та просторові композиції, текстильні інсталяції; презентують професійні виставки сучасного художнього текстилю, демонструючи та підтримуючи високий мистецький рівень робіт. Тож текстиль як такий та текстильні техніки чи засоби в діяльності цієї майстерні є матеріальним засобом реалізації бізнес-ідеї та творчих думок. Майстерня функціонує швидше не як мистецький осередок, а як ремісничий цех [6, с. 79].

За подібною моделлю працює об'єднання «Лоскутний текстиль», що покликане представляти митців одного напрямку з усієї України. Ця майстерня займається популяризацією виключно печворку як текстильної технології і популяризацією конкретних майстрів, котрі використо-

вують саме цю техніку. Майстерня «Лоскутний текстиль», з одного боку, є бізнес-проектом, що допомагає авторам реалізовувати на ринку їхню продукцію, з іншого — має соціально важливу функцію популяризації текстильної техніки в цілому та розповсюдження ремесла шляхом активної виставкової та рекламної діяльності. Майстерню можна вважати багатоосібною, але з тією відмінністю, що майстри тут не співпрацюють, а швидше презентують свої доробки під спільним девізом.

Ще одним подібним соціально-бізнесовим проектом стала «Творча майстерня Палітра тепла», створена подружжям Чимленків (Оксаною і Олександром) з м. Тернопіль. Майстерня починала свою роботу як невеличкий магазин текстильних прикладних речей ручної роботи, проте з часом до спільної праці почали долучатися майстри різних напрямів, таких як лозоплетіння, кераміка, ювелірна справа та багато народних умільців з бісероплетіння, вишивки тощо. «Творча майстерня Палітра тепла» почала ініціювати проведення культурних заходів, активно брати участь та відкривати великі платформи на різноманітних фестивалях, зокрема етнофестивалях. Таким чином маленька родинна майстерня переросла у великий соціально-мистецький проект з розвитку споживчого мистецтва, handmade, а також малого ремісництва. Майстри, художники та ремісники під патронатом «Творчої майстерні Палітра тепла» виступають із численними майстер-класами з безлічі напрямів. Ця об'єднуюча майстерня не претендує на можливість створення високопрофесійних творів, не займається як такою виставковою діяльністю, залишаючись на соціально-споживацькому, напівфаховому рівні, та здійснює переважно розважально-просвітницьку діяльність.

Повноцінним сучасним виробничим брендом стала ще одна сімейна майстерня — Теліженків Олександри й Миколи та їх дітей Лариси, Тараса та Олесі. Пані Олександра є майстринею вишивки, пан Микола — скульптор, графік, працює в техніці витинанки, Лариса й Тарас — мистецтвознавцями, Олеся є художником-модельєром. Родина об'єднала творчі зусилля ідеєю створення пізнаваного образу, пов'язаного з родиною Теліженків. З цього почалася розробка ліній вишитого чоловічого та жіночого одягу, інтер'єрних текстильних панно, серій текстильної авторської ляльки та ще ряду подарункової текстильної продукції. Родина Теліженків складається з фахівців і майстрів різних напрямів мистецтва і тому має переваги в роботі з власним сімейним брендом. Також це допомагає просуванню, рекламуванню та продажу власної продукції на українському та закордонному ринках. Брендів вироби майстерні «ТЕЛІЖЕНКО»; «TELIZHENKO» виробляються на фаховому, цілковито або частково фабричному виробництві. Це зменшує їх собівартість, а багатотиражність робить їх продукти доступнішими для покупця без втрати ексклюзивності та цінності, за рахунок індивідуального дизайну. Майстри продовжують творчу діяльність незалежно

від бренду «ТЕЛІЖЕНКО»; «TELIZHENKO», зокрема Микола та Олександра ведуть виставкову діяльність, утілюючи свої мистецькі думки та погляди. Нерідко знахідки та авторські ідеї особистої творчої роботи використовуються на користь та розвиток бренду, розширення та поповнення асортименту, приклад — чоловічі сорочки з аплікаціями на зразок авторських витинанок, що створює Микола Теліженко.

Варіантом класичної моделі творчої майстерні художників є майстерня подружжя Оксани й Олега Кондратюків із м. Косів. Майстри різних напрямів (Олег займається різьбярством по дереву та монументальним розписом, Оксана — килимовим ткацтвом) створюють спільні роботи, вдало поєднуючи протилежні за структурою матеріали. Кондратюки поєднують площинні текстильні образи й дерев'яні скульптурні форми, дерев'яним художнім обрамленням доповнюють килимові композиції та текстильні панно, вигадують фактурні та багаторівневі об'єкти, утворюють просторові композиції, у яких текстиль (ткацтво, нитка загалом) виступає з'єднуючою ланкою між великими об'ємними скульптурними об'єктами, тощо. Також роботи майстрів об'єднує спільне релігійно-духовне тематичне спрямування. Діяльність подружжя спрямована на створення спільних мистецьких проектів, втілення єднаючих ідей, практичну реалізацію мистецьких творів та їх розповсюдження. На сторінці власної творчої майстерні в соціальній мережі Facebook Оксана і Олег викладають світлинки своїх робіт, ескізів до них, зображення своїх творів в експозиціях виставок та супроводжують їх власними віршами, чим створюється особлива, підвищено-духовна атмосфера — навіть при інтернет-перегляді. Майстерня «Кондратюк» спрямована на популяризацію діяльності авторів та їх творчості. Інтернет-джерела, де є зображення чи будь-яка інформація про майстерню та авторів, виступають своєрідними електронними експозиціями, каталогами та портфоліо мистецького доробку художників. Митці презентують твори на різноманітних виставках, беруть участь у фахових мистецьких проектах, наприклад «Єдина Реальність» 2010 року, і працюють на замовлення. У порівнянні з іншими, згаданими вище майстернями ці автори не займаються виробництвом дрібної малотиражної безадресної продукції, що орієнтована на реалізацію в широкому загалі, а створюють унікальні монументальні речі під вигоди та потреби конкретного замовника.

Розглядаючи діяльність сучасних текстильних майстерень, варто звернути увагу також на одноосібні творчі майстерні, що базуються на діяльності одного конкретного художника. Особливість таких майстерень полягає в тому, що все, що створюється під патронатом творчої майстерні художника текстилю, несе неповторний характер стилю конкретного автора, навіть якщо у створенні виробу брали участь інші люди: помічники, асистенти, учні тощо. Персональні творчі майстерні частіше за все покликані популяризувати особистість майстра, його творчу

діяльність, на базі якої розгортаються масові культурні заходи виставкової, виробничої, благодійної та інших видів діяльності. Саме в таких творчих майстернях формуються особистісні підходи до навчальних методик та створюються унікальні викладацькі курси.

Так можна говорити про творчу майстерню Ольги Пілюгіної. Основними цілями функціонування майстерні в даному випадку є популяризація та продаж доробків майстрині. Вона виконує твори у традиційних килимових техніках, зображаючи на своїх гобеленах як власні творчі думки, так і різноманітні варіації та адаптації традиційних українських килимів з рослинними мотивами. Утворивши власну сюжетну та зображальну стилістику, художниця експериментує з різноманітними текстильними формами. Особливість майстерні Пілюгіної — в поєднанні втілення особистих ідей художниці, традиційних технік тkania і мотивів народних рослинних килимів. Окрім того, художниця створює у традиційних килимових техніках пейзажні композиції та натюрморти.

Ще одним прикладом одноосібної творчої майстерні можна назвати «Творчу майстерню Марії Фурди», що в основі своєї діяльності ставить відродження традиції носіння українського народного одягу, популяризацію Марії Фурди як майстрині ручного верстатного ткацтва і, безумовно, реалізацію своїх виробів. Така майстерня спрямована на розвиток традиційного текстильного ремесла, підтримання та продовження використання сталих народних технік та матеріалів. Проте активної просвітницької діяльності майстриня не веде.

Говорячи про просвітницьку діяльність, варто окремо згадати про об'єднання майстрів текстилю «Ткацтво України», яким завідує керівник просвітницького центру «Вирій» Дарина Алексєнко. Ця організація займається безпосередньо навчально-просвітницькою діяльністю і складається з непрофесійних майстрів текстилю, що основною метою своєї діяльності вважають популяризацію ткацтва в Україні та розповсюдження відповідних знань. Саме в ключі народної автентичної технології ручного верстатного ткацтва вбачається шлях просвітницької роботи. Організація не має на меті створення бізнес-проектів і популяризації окремих майстрів, а поширює інформацію, знання та навички з традиційного ткацтва.

Більшість сучасних групових та персональних творчих майстерень першочерговими задачами перед собою ставлять рекламну, освітню, виставкову, комерційну діяльність. Шлях до реалізації цих завдань вибудовується та регламентується кожною майстернею самостійно, з урахуванням тенденцій попиту та в межах існуючого законодавства [11, с. 183, 186]. Існуючий курс стратегії розвитку вже сьогодні призводить до деякого буксування вітчизняних текстильників на міжнародній мистецькій арені. Сучасний авторський текстиль України продовжує крутитися в колі традиційних технік, видів ткацтва та при-

йомів, сюжетів, образних ліній та ідей, майже не розглядаючи, не використовуючи та не вивчаючи досвід і практики зарубіжних колег. Високий рівень текстильних робіт забезпечується нині за рахунок лише поодиноких майстрів, неповторності їх ідей, особистого досвіду, ознайомлення та вивчення іноземних доробків, авторських технік та знахідок персональної творчості, роботою над соціально-важливими та загальнолюдськими проблемами й тематиками тощо [9, с. 18].

Висновки. Спираючись на результати проведеного дослідження, варто зазначити, що переважна більшість творчих майстерень художнього текстилю акцентує увагу на комерційному виживанні: підвищенні рівня власної рентабельності, що не може не позначатися на рівні якості та унікальності продукції. Творчі майстерні можуть нехтувати особливостями індивідуального дизайну задля здешевлення, зменшення терміну та спрощення технічних методів виготовлення речі. Будуючи свою діяльність на базі бізнес-проекту, майстри роблять мистецьку складову другорядною. Такий підхід продиктований нелояльним ставленням до таких майстерень з боку держави (наприклад, оподаткування), організаторів приватних ярмарково-виставкових заходів тощо. Відсутність належної мотивації до роботи над зразками ціннісного мистецтва та несформованість естетичних смаків споживацької спільноти нівелює участь таких майстерень у розвитку художнього текстилю як жанру мистецтва.

Перспективи подальших досліджень. За результатами дослідження планується зосереджувати подальшу роботу над аналізом та характеристикою безпосередньо технологічних процесів, які застосовуються на базі наведених у статті творчих майстерень; порівняння їх діяльності з технічними здобутками в персональній творчості конкретних митців художнього текстилю. Пошуки в цьому напрямку допоможуть ширше презентувати здобутки діяльності саме сучасних малих виробництв, творчих об'єднань та конкретних майстрів; зрозуміти та зафіксувати їх досвід, застосувати у навчальних програмах напрацьовані методики.

Література:

1. Андріяшко В. Д. Київська школа художнього текстилю ХХ ст. (Джерела, розвиток, перспективи) [Текст] : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.06 / Андріяшко Василь Дмитрович ; Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. — К., 2007. — 333 с.
2. Варивончик А. В. Українські художні промисли як предмет наукового дослідження [Текст] / Анастасія Варивончик // Science, Research, Development (Наука, Исследования, Развитие) : матеріали конференції (30.03.2018 — 31.03.2018, Роттердам, Голландія). — № 3. — С. 49–58.
3. Галик І. С. Шляхи підвищення конкурентоспроможності вітчизняного текстилю на ринках [Текст] / І. С. Галик, Б. Д. Семак // Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки. — 2015. — № 2. — С. 97–102.
4. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» [Текст] /

- Тетяна Кара-Васильєва, Зоя Чегусова. — К. : Либідь, 2005. — 280 с. : іл. — ISBN 966-06-0402-5.
- Карпова І. Г. Мистецька студія у вищому навчальному закладі як засіб набуття майбутнім спеціалістом культурно-мистецького, художньо-творчого досвіду [Текст] / І. Г. Карпова // Вісник Вінницького політехнічного інституту. — 2008. — № 4. — С. 22–26.
  - Мазур Н. О. Надомна праця : переваги для малого бізнесу [Текст] / Н. О. Мазур // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Т. 3. — 2010. — № 4. — С. 78–81.
  - Маришук Т. Творча практика художників текстилю другої половини ХХ століття в Україні [Текст] / Тетяна Маришук // Народнознавчі зошити. — 2013. — № 6. — С. 1108–1120.
  - Наумова Л. М. Стратегічні пріоритети і механізми розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази [Текст] / Л. М. Наумова // Економічні інновації : зб. наук. пр. — Одеса : ІПРЕД НАН України, 2013. — Вип. 54. — С. 179–188.
  - Розвиток ремісничої діяльності в галузі народних художніх промислів як важливий фактор культурного та соціально-економічного зростання України [Текст] : (оглядова довідка за матеріалами преси, Інтернету та неопублікованих документів 2011–2013 рр.) / Нац. парлам. б-ка України, Інформ. центр з питань культури та мистецтва ; підгот. Т. Л. Шлепакова. — К., 2013. — 20 с. — (ДЗК ; вип. 12/6).
  - Студія — це що таке? Які студії бувають? [Електронний ресурс] // Корисні Поради : Онлайн журнал. — Електрон. дані. — 2016. — 2 листопада. — Режим доступу : <http://xn--80aimveh.pp.ua/dim/11920-studya-ce-scho-take-yak-studii-buvayut.html> (дата звернення : 08.09.2018). — Назва з екрана.
  - Хінціцька А. М. Розвиток виставково-ярмаркової діяльності в Україні на сучасному етапі [Текст] / А. М. Хінціцька, О. М. Коваль / Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. — 2013. — № 2. — С. 182–188.
  - Чегусова З. Художній текстиль як складова національно-культурного простору (про Першу та Другу всеукраїнські триєнале художнього текстилю) [Текст] / Зоя Чегусова, Таміла Печенюк // Студії мистецтвознавчі. — К. : ІМФЕ НАН України, 2009. — № 1 (25). — С. 79–99.
  - Яковець І. О. Засоби художньої виразності в дизайні текстилю (Черкаський регіон) [Текст] : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.07 / Яковець Інна Олександрівна ; Черкаський держ. технологічний ун-т. — Черкаси, 2007. — 193 с. + дод. (без паг. : іл.).
- References:**
- Andriiashko, V. D. (2007). Kyivska shkola khudozhnoho tekstyliu XX st. (Dzherela, rozvytok, perspektvy) [Kiev school of artistic textiles of the twentieth century. (Sources, development, perspectives)]. *Candidate's thesis*. Kiev. (In Ukrainian)
  - Varyvonchuk, A. V. (2018). Ukrainski khudozhni promysly yak predmet naukovoho doslidzhennia [Ukrainian artistic crafts as a subject of scientific research]. In proceedings of *Conference in Rotterdam, the Netherlands* (2018, March 30 — March 31). (Issue 3), (pp. 49–58). (In Ukrainian)
  - Halik, I. S. & Semak, B. D. (2015). Shliakhy pidvyshchennia konkurentnospromozhnosti vitchyznianoho tekstyliu na rynkakh [Ways of increase of domestic textile competitiveness on markets]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Tekhnichni nauky — Herald of Khmelnytskyi national university. Technical sciences*, 2, 97–102. (In Ukrainian)
  - Kara-Vasyliieva, T. & Chehusova, Z. (2005). *Dekoratyvne mystetstvo Ukrainy XX stolittia. U poshukakh "velykoho styliu"* [Decorative art of Ukraine of the twentieth century. In search of «great style»]. Kiev. (In Ukrainian)
  - Karpova, I. H. (2008). Mystetska studiiia u vyshchomu navchalnomu zakladi yak zasib nabuttia maibutnim spetsialistom kulturno-mystetskoho, khudozhno-tvorchoho dosvidu [Art studio in a higher educational establishment as a means of obtaining cultural-art, art-creative experience by future specialist]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*, 4, 22–26. (In Ukrainian)
  - Mazur, N. O. (2010). Nadomna pratsia : perevahy dla maloho biznesu [Homework : An advantage for small businesses]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky — Herald of Khmelnytskyi national university. Economic sciences*, 4(3), 78–81. (In Ukrainian)
  - Maryshchuk, T. (2013). Tvorcha praktyka khudozhnykiv tekstyliu druhoi polovyny XX stolittia v Ukraini [Creative practice of textile artists of the second half of the twentieth century in Ukraine]. *Narodoznavchi zoshyty*, 6, 1108–1120. (In Ukrainian)
  - Naumova, L. M. (2013). Stratehichni priorytety i mekhanizmy rozvytku tekstylnoi promyslovosti ta yii syrovynnoi bazy [Strategic priorities and mechanisms of development of the textile industry and its raw materials]. In *Ekonomichni innovatsii — Economic Innovations*. (Issue 54), (pp. 179–188). Odessa : IPREED NAN Ukrainy. (In Ukrainian)
  - Shlepakova, T. L. (Ed.) (2013). Rozvytok remisnychoi diialnosti v haluzi narodnykh khudozhnykh promysliv yak vazhlyvyi faktor kulturnoho ta sotsialno-ekonomichnoho zrostannia Ukrainy : (ohliadova dovidka za materialamy presy, Internetu ta neopublikovanykh dokumentiv 2011–2013 rr.) [Development of craft activity in the field of folk art crafts as an important factor of cultural and socio-economic growth of Ukraine]. In *Natsionalna parlamentska biblioteka Ukrainy & Informatsiinykh tsentr z pytan kultury ta mystetstva. DZK — The State Land Cadastre*. (Issue 12/6). (In Ukrainian)
  - Studiiia — tse shcho take? Yaki studii buvaiut? [Studio-what is it? What are the studios?]. (2016, November 2). *Korysni Porady*. Retrieved from <http://xn--80aimveh.pp.ua/dim/11920-studya-ce-scho-take-yak-studii-buvayut.html>. (In Ukrainian)
  - Khintsitska, A. M. & Koval, O. M. (2013). Rozvytok vystavkovo-yarmarkovoi diialnosti v Ukraini na suchasnomu etapi [Development of the exhibition activity in Ukraine at the present stage]. *Visnyk Kyivskogo natsionalnoho universytetu tekhnologij ta dizajnu — Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design*, 2, 182–188. (In Ukrainian)
  - Chehusova, Z. & Pecheniuk, T. (2009). Khudozhnii tekstyl yak skladova natsionalno-kulturnoho prostoru (pro Pershu ta Druhu vseukrainski triienale khudozhnoho tekstyliu) [Art Textile as a Part of National and Cultural Space (About First and Second Ukrainian Triennials of Art Textile)]. In *Studii mystetstvoznachchi*. (Issue 1(25)), (pp. 79–99). Kiev : IMFE NAN Ukrainy. (In Ukrainian)
  - Yakovets, I. O. (2007). Zasoby khudozhnoi vyraznosti v dizaini tekstyliu (Cherkaskyi rehion) [Means of artistic expressiveness in textile design (Cherkassky region)]. *Candidate's thesis*. Cherkasy : Cherkaskyi derzh. tekhnolohichniy un-t. (In Ukrainian)

10.09.2018